

Verebi Livia: Az ősegyház átalakulása és a constantinusi fordulat hatásai

c. TDK dolgozatról

Verebi Livia dolgozatában a keresztény egyház kezdeteitől ad áttekintést, egészen az egyház birodalmivá válásáig. Meglehetősen nagy témát és nagy korszakot ölel tehát fel maga a mű – éppen ezért nem is meglepő, hogy a dolgozat terjedelme túllépi a TDK dolgozatok esetében elvárható mennyiséget. A dolgozat logikus felépítésű, és igen részletgazdag áttekintés jellemzi. A köztörténeti szempontok mellett hangsúlyosan van jelen az első négy évszázad eszmetörténeti szempontból történő vizsgálata is, amely kifejezetten érdekesítővé teszi a művet. Az ősegyházból birodalmi egyházzá alakulás folyamatát a szerző lépésről lépésre követi végig, kitérve például a legjelentősebb római császárok kereszténységgel kapcsolatos politikájára is, és így megfelelő összefüggésbe helyezi a kialakulás egyes fázisait.

A munka elkészítése során komoly kihívásként jelentkezett az a tényező, hogy hogyan lehet megfelelő kritikával kezelni a vonatkozó szakirodalmat olyan értelemben, hogy ne pusztán visszaadjuk annak megállapításait, hanem ezeket biblikus szempontból, a véleményeket ütköztetve értékeljük. A hallgató egyrészt alapvetően sikerrel oldotta meg ezt a feladatot, mivel például katolikus szerzők gondolatainak idézése esetében bátran kifejti azokat a meglátásait, amelyek árnyalhatják a hivatkozott szerzők megközelítéseit. Ilyen például a vasárnapünneplés vagy az eucharisztia kérdése: a hallgató világosan mutat rá, hogy a Biblia alapján ezek nem igazolhatók, a Szentírásra hivatkozó érvelések nem kellően stabil talajon állnak. Másrészt a dolgozatot olvasva azért maradhat némi hiányérzet is bennünk: a szakirodalom meglátásainak ütköztetése bizonyos pontokon lehetne markánsabb, egyértelműbb is. Ilyen például a kereszténységre vonatkozó számadatok említése – más adatok, becslések is léteznek az idézetten kívül.

A dolgozat kiemelkedő erényei közé tartozik annak a folyamatnak a hiteles bemutatása, aminek révén a (katolikus) kereszténység eszmeisége létrejött. Nagy hangsúlyt kap a műben a szinkretizmus bemutatása, ennek részletei, és a folyamat felgyorsulása Konstantin fordulatától kezdve.

Néhány hiányosságot is meg kell említenünk: az írásműben sajnos maradtak helyesírási hibák, elírások; másrészt a hivatkozások némely esetben hiányoznak, vagy „ömlesztve” szerepelnek. Ez utóbbi esetekben szerencsésebb lett volna egyesével idézni és megjelölni az idézett gondolat forrását. Az utolsó fejezetben pedig az „összegzés” kifejezés nem pontosan adja vissza ennek a tartalmát: ezek a gondolatok inkább a kitekintést szolgálják – ami természetesen hasznos, de így maga az összegzés kicsit rövidebb lett. Mindent egybevetve azonban Verebi Livia TDK dolgozata alapos, elmélyült munkát tükröz; és javaslom a TDK konferencián történő bemutatását.

2014. október 30.

Holló Péter